

Jeroen Hinloopen

havo en vwo in context

De kredietcrisis

Programma

- 'The making of a bubble'
- De vertrouwenscrisis
- De kredietcrisis
- De Grote Recessie
- Terug naar Keynes?
- Leren van de crisis

'The making of a bubble'

- Expansieve hypotheekverschaffing, vooral in de VS
  - NINJA-hypotheek (2007: > 10% subprime-hypotheek)
  - 'Sleutel inleveren'
- Securitisatie van hypotheek
  - Opknippen en herindelen van schuldpapier
  - Ontstaan handel in hypotheek
- Concepten: schaarste, ruil, markt, ruilen over de tijd
  - havo: rol van banken, hypotheek, vraag en aanbod
  - vwo:

De vertrouwenscrisis

- Omzeiling toezicht door banken
  - Doorverkopen van hypotheke in investeringsvehicels
  - 'Zachte' kredietbeoordelaars
- Daling vertrouwen financiële sector
  - Bank run op Northern Rock (opname 2 mrd pond in een paar dagen)
  - Overname Bear Stearns door JP Morgan Chase
- Concepten: schaarste, ruil, markt, ruilen over de tijd, risico en informatie
  - havo:
  - vwo: principaal-agent relaties

De kredietcrisis

- Vermindering interbancaire kredietverlening
  - Faillissement Lehman Brothers
  - 'Fire sales'
  - Lemmon's probleem
  - Interbancaire rente-opslag: van 0,5% naar 5%
- Overheids- of marktingrijpen:
  - Verkleining hefboom
  - Verhoging eigen vermogen
- Algehele afname kredietverschaffing
- Concepten: schaarste, ruil, markt, ruilen over de tijd, risico & informatie
  - havo: rol van banken, toezicht
  - vwo: principaal-agent relatie

De Grote Recessie

- Wereldwijde dalingen BBP
  - Vertraging wereldhandel
  - Daling consumenten- en producentenvertrouwen
  - Oplopende tekorten
- Blijvende schade?
  - Kosten permanent lager groeipad
  - Wegwerken overheidstekorten en -schulden
- Contexten: ruilen over de tijd, welvaart en economische groei, goede tijden, slechte tijden
  - havo: conjunctuurbeweging, automatische stabilisatoren, vraaguitval, overheidsschuld
  - vwo: algemeen evenwicht, monetair beleid, wisselkoersbeleid,

Terug naar Keynes?

- Nu versus later, of toch niet?
- Gevaar voor deflatie of inflatie? Economen weten het (niet)

Leren van de crisis

- Belang van reputaties (Enron, Bear Stearns, Lehman Brothers)
  - Morele crisis of kredietcrisis?
  - Kortetermijn versus langetermijnonoriëntaties
- Zwarte zwanen bestaan!
- Regels van 'corporate governance' verscherpen